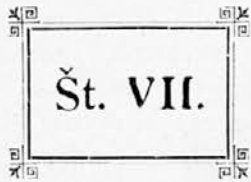

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST.

Vsebina: 63. O duhovnem pastirovanju po naših mestih in trgih. — 64. Namestovanje obolelih kaplanov. — 65. Določba o pozakonitvi otrok. — 66. Petletnice in pokojnina. — 67. Poročilo o delovanju „Sodalitatis Ss. Cordis I. 1906. — 68. Indulgentia SS. Rosarium deferentibus concessa. — 69. Dispensatio super irregularitate ex defecto natalium ob haeresin parentum. — 70. Nakupovanje in prodaja državnih popirjev. — 71. Avstrijsko mornariško društvo. — 72. Glasbeni tečaj v Gorici. — 73. Evhariistijski shod. — 74. Kronanje slike Marije Pomagaj na Brezjah. — 75. Naznanila osebnih izprememb. — 76. Kanonična vizitacija, birmovanje in posvečevanje. — 77. Slovstvo. — 78. Konkurni razpis. — 79. Škofijska kronika.

63.

O duhovnem pastirovanju po naših mestih in trgih.

Po naših mestih in trgih je precej ljudi, ki živé, kakor da ni Boga, ne večnega življenja. Verska vne-marnost in npravna izprijenost je temu vir. Kaj naj storimo, da odpad od Boga tu zajezimo in z božjo pomočjo kaj pridobimo, podam naj v nastopni razpravi nekaj misli v blagohotno razsodbo. Poročilo razdelim:

I. Duhovnega pastirja razmerje do župljanov in duhovnih tovarišev.

II. Duhovnega pastirja versko-npravno delovanje.

III. Duhovnega pastirja socialno in politično delovanje.

I.

Duhovnega pastirja razmerje do župljanov in duhovnih tovarišev.

Pozvani smo, da kot sol zemlje varujemo ljudi korupcije, gnilobe greha in jih kot luč sveta razsvetljujemo s poukom in zgledom. To je mogoče, ako predvsem dobro poznamo svojo čedo, ako poznamo posamno svojo ovčico, nje nagnjenje, slabosti, potrebščine, kakor vrline. Spoznavamo pa meščane, oziroma tržane posrednje po stanovskih sobratih, ki so v mestu ali trgu že prej pastirovali ali še tam poslujejo, kakor po veljavnih in zanesljivih lajkah; neposrednje pa spoznavamo v šoli, pisarni, spovednici, bolniški postelji, v društvih in zasebnem občevanju. Vrlo služi posebno novodošlim dobro urejen „status animarum“, ki naj se točno vodi in bodi povsod zrcalo župnije, kakor je poudarjal preč. gospod dekan Erjavec v svojem poročilu o župnem arhivu l. 1905. — Dobro urejen „status animarum“ je mogoč po vseh mestih in trgih, le v Ljubljani so velike težkoče. Dovoljujem si vendar po inicijativi odličnega ljubljanskega gospoda tudi za Ljubljano izraziti misel.

Deželna vlada naj bi naročila magistratu, da prepušča svoj zglaševalni urad župnikom kot voditeljem matic in naznanja istim vse spremembe, oziroma, da se mora dotičnik sam zglašiti pri župniku, v čigar župniji stanuje. „Status animarum“ pa bi se n. pr. tako uredil:

Vsaka rodbina bi imela svoj folijo in kolikor rodbin stanuje pod dotično hišno številko, toliko folijev naj bi se vložilo v mapo, zaznamovano s hišno številko, oziroma z imenom hiše in ulice. Za vse te mape (fascikeljne) naj bi se oskrbela omara s policami (predali), razdeljenimi po ulicah. V police zaznamovane po ulicah naj bi se v vsako polico (ulico) polagale mape (fascikeljni) po hišnih številkah. Vsaka hišna številka bi imela svoje folije, to je rodbine; ako bi se pa katera rodbina preselila v drugo ulico, preloži se folij dotične rodbine v polico iste ulice in v mapo dotične številke. Ako se preseli v drugo župnijo, pošlje se folijo tja in se položi v mapo dotične hišne številke in v polico dotične ulice.

Za posamne osebe pa bi se v vsaki župniji napravila mapa, predeljena po abecednem redu v 24 delov, kolikor je črk. O vsaki posamni osebi se bi napisal listek in listek položil v oni oddelek mape pod ono črko, s katero se pričinja priimek. Kadar bi se oseba preselila v drugo župnijo, poslal bi se tja dotični listek, ki bi se vložil v tamošnjo mapo pod dotično črko. Tako bi imel tudi v Ljubljani vsak župnik vse svoje župljane v evidenci, kar bi gotovo pospeševalo moderno pastoracijo in kaj dobro došlo o volitvah. Le žal, da je načrt težko izpeljiv.

S spoznavanjem meščanov, oziroma tržanov položimo temelj pastirovanju, katero je tem uspešneje, kolikor večje zaupanje si pridobimo priprostih vernikov, kakor svetne gosposke in izobražencev sploh.

Posebno s slednjimi je ugodno razmerje kaj potrebno, ker nam zamorejo pri našem delovanju mnogo koristiti, pa tudi škodovati, kakor so že za nas zavzeti. Saj vemo kako se rada vera identificira z duhovniki. Ako so vplivne osebe versko indiferentne ali še celo veri nasprotni, pa poleg tega duhovnega pastirja črté, koliko zla lahko provzročé; pa tudi vplivne osebe dobro krščanske, ne pomagajo duhovniku ob napetem razmerju. Ako si pa pridobi duhovni pastir s previdnim obnašanjem spoštovanje teh mož, pomagajo mu radi oni, ki so verni; oni, ki so versko mlačni ali še celo veri nasprotni, pa opuste marsikaj, kar bi bilo vernemu ljudstvu v pohujšanje. Seveda ne sme duhovnik na ljubo ugodnemu razmerju nikdar zatajiti verskih in moralnih načel ali zanemarjati še celo kdaj svojo dušno pastirsko dolžnost, ker bi to več škodovalo sveti stvari, nego koristi dobro razmerje. Slavospev o njegovi toleranci bi bila žalostinka o njem kot duhovniku. Zaupanje ali vsaj spoštovanje si duhovni pastir pridobi med meščani, oziroma tržani:

a) Z zglednim duhovskim življenjem in točnim spolnjevanjem svojih dolžnosti, vljudnostjo, pravičnostjo do vseh višjih in nižjih, z ljubeznivim, očetovskim sočustvovanjem v veselju in žalosti, sreči in nesreči, kakor piše apostol: „Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror.“ (II. Cor. 11, 29.) On je prvi, ki v nesreči in potrebi nesebično pomaga; obišče osebo, družino, ali vsaj pismeno izrazi svoje sožalje o hudih dneh, ali veselje nad srečnim družbinskim dogodkom.

b) Razumništvu imponira s splošno izobrazbo, uradnikom posebej s temeljitim poznanjem cerkvenopravnih in šolskih postav ter točnostjo v pisarni. Predstojnike raznih uradov je obiskal o svojem prihodu in druge vplivne osebe v mestu ali trgu, pa tudi sicer skazuje svojo pozornost o važnejših dogodljajih. Vsiljuje se pa nikomur in čuva vsikdar svojo duhovsko čast; občuje z vsemi prijazno, a z nikomer familijarno; zaupljiv prijatelj je on le v hiši Gospodovi.

c) Ako uradi ali vplivne osebe kaj ukrenejo, kar je na kvar versko-nravnemu življenju župljanov, se ne prenegli, da zla ne poveča. On preudari prej dobro, kako bi s prijaznostjo hudo odstranil ali vsaj zmanjšal; ako ne more, sporoči zadevo navzgor in prosi pomoči.

d) Kadar vplivne osebe v mestu ali trgu v občno blaginjo delujejo in potrebujejo njegove pomoči, jim je vselej rad na razpolago. Podpira občekoristna društva in sploh vse, karkoli zamore, da le ne žali verskega in nraevnega čuta.

e) Z notoričnimi nasprotniki vere in načelnimi sovražniki cerkve pa nima stika, ker je vsaka beseda ž njimi neplodna in bi to vžalostilo in pohujšalo dobre.

Velevažno je posebno dobro razmerje med duhovniki v mestu ali trgu. Edinost, bratska ljubezen

med njimi je duša uspešnemu delovanju, dočim separatizem skrajno škoduje, zlasti dandanes, ko naši nasprotniki vsako hibo izkoristijo in zlorablajo duhovnika zoper duhovnika. Menim, da bi domače župne konference slogo, medsebojno krepostno duhovsko življenje, vnemo za delo in edinstveno pastoralno postopanje močno pospeševale. Pod predsedstvom domačega župnika bi se zbirali duhovniki svetni in redovni, kjer so, pa tudi sosodje dobro došli; razgovarjali bi se o svojih uspehih in neuspehih, spoznavali napake in se priučili zadeti pravo. Določevali bi predmete cerkvenim govorom in zasnovali iste po enotnem načrtu; zavzemali se za soglasno postopanje glede verskih in moralnih načel v spovednici ter enako postopali glede cerkveno-prepovedanih listov in knjig.

Razpravljali bi socialna in politična vprašanja in razdeljevali si delo. — Mnogo bi s tem pridobili, kar ne premorejo knjige, časopisi, bi podali domači razgovori. Dobre misli bi sprejemali mladi od starejših, pa tudi starejši od mladih, vsaj s tem ne bi na veljavi izgubili. Sv. Bonaventura smatra za velik čin modrosti, ako sprejme kdo voljno nasvet, ali zanj prosi. S tem doseže vsakdo, tudi predstojnik, trojni dobiček. Prvič si je gotov, da se ne moti, ako tudi drugi tako mislijo; drugič je graja manjša, ako se mu ne posreči ono, kar so mu tudi drugi svetovali; tretjič razsvetli ga Bog v poplačilo ponižnosti, da zadobi pripravna sredstva ali pa, da zamore odstraniti prej nepoznate zapreke. In končno so vsi oni, katere je poprašal za svet, na njegovi strani in zagovarjajo v vsakem slučaju njegovo postopanje, naj se mu je posrečilo ali ne. Zato si tudi župnik ne šteje v nečast, da svoje sobrate, čeprav kaplane vpraša za svet, posebno tedaj, če se z novo uredbo kaplanu novo delo naloži. Kaplana to razveseli in mu povzdigne vnemo. —

Z domačimi razgovori naj bi se nadalje utrjevala vez med farno duhovščino in stalnimi veroučitelji. Veroučitelj vé, da je župnik „parochus primarius“ tudi šolske mladine in, da on njega v šoli nadomestuje; on vé, ko bi se ogibal svojih sobratov v dušnem pastirstvu in bi poučeval verouk kot navaden šolski predmet, ne oziraje se na krščansko vzgojo z vplivom na poznejše življenje otrokovo, da bi se ne razločeval od navadnega svetnega učitelja; on tudi vé, da po dovršeni ljudski, oziroma meščanski šoli pripade deček, dekile farni duhovščini, zato je kot veroučitelj v vednem prijateljskem stiku z dušnimi pastirji, da jih seznanja s šolskimi otroci, njihovimi lastnijami, napakami in vrlinami ter tako pripravlja in zlajšuje poznejšo vzgojo in organizacijo teh otrok, ko izstopijo iz šole. Hkrati seznanja otroke s farno duhovščino, posebno z župnikom, ki naj kot šolski nadzornik za verouk večkrat obišče šolo in tako osebno spoznava svoje male župljane. —

II.

Duhovnega pastirja versko-nravno delovanje.

Obramba zoper versko-nravne nevarnosti je temeljito znanje verskih resnic, versko-nravna vzgoja, praktično krščansko življenje. — Duhovni pastir uporablja vsa glavna in pomožna sredstva, da to troje pospešuje. — Glavna sredstva je izročil Gospod, pomožna pa podeljuje sv. Cerkev po časovnih potrebah in razmerah, s katerimi duhovni pastir svoje delovanje individualizira, to je deluje na posamne osebe, stanove, na spol, starost, poklic, kakor je to točno narisala naša sinoda l. 1903. za detajlirano dušno pastirstvo. Načrt se po vsej škofiji čvrsto razvija, le v industrijskih krajih ter po naših mestih in trgih zadeva na razne težkoče. Oglejmo si jih bližje pri zapuščeni in zanemarjeni deci, mladini, posebno rokodelskih vajencih, pri takozvanih imenom katolikih, katoliških liberalnih in brezverskih, radikalnih elementih; pa pomislimo, kako bi se dalo opomoči. —

1. Po naših mestih in trgih je mnogo več zanemarnjenih in izprijenih otrok, nego po kmetih. Sodni pristav Fr. Milčinski piše v brošurici: „Verwahrloste und entartete Jugend in Krain“, da je bilo v Ljubljani l. 1905. petindvajset odstotkov vseh izprijencev na Kranjskem; za Ljubljano se uvrsté naša mesta in trgi. Rekrutirajo se izprijenci največ izmed otrok delavcev in malih obrtnikov, posebno tam, kjer nimajo več očeta, ali matere ali pa obeh, ali tam, kjer nimajo starši v boju za obstanek časa, da bi se bavili z otroci. Otroci pijancev so pa največji reveži, ker morajo še celo beručiti za svojega očeta — pijanca. A koliko bi bilo še slabše, da ni krščanska ljubezen ustanovila salezijskega zavoda na Rakovniku pri Ljubljani za izprijene otroke, pa Marijanišča za osirotele dečke in Lichtenturnovega zavoda za osirotela dekleta. Zelo potreben bi bil še zavod za izprijena dekleta. Bog vé, kaj nam donese dunajski kongres za varstvo mladine, ki se je vršil meseca marca t. l.? Naj bi se vendar to velevažno vprašanje na podlagi krščanskih vzgojevalnih sredstev s krepko postavlo uredilo, da se zanemarjena mladina pod modrim vodstvom skoro privadi krščanskemu življenju in poštenemu delu. Hkrati pa naj zakonodajstvo ne odlašá zadušiti ljutega sovražnika naših otrok in mladine sploh tudi iz visokih družin, ki jih zastruplja in tira v dušno in telesno pogubo; to so nemoralne knjige in časopisi, beletristični in humoriistični listi, kakor po mestnih izložbah umazane razglednice, slike, podobe, s katerimi se grdi domišljija že otrok, ki dobro izhodijo; malih šolarčkov in šolaric. — S to prepovedjo bi obvarovala vlada marsikaterega otroka v nedolžnosti in rešila državo propada. —

Prav, da je sodna oblast ustanovila sirotinske svete za sodne okraje in posamne občine; menimo pa, da še več pomorejo dobri krščanski varuhi zapuščenim sirotam. Sv. Cerkev namiguje v starodavni svoji naredbi, kje naj bi poiskale sodnije sirotam varihe — v krstnih ali birmanskih botrih, katerim že itak Cerkev kot skrbna mati naroča, da naj so v lep zgled krščencem in birmancem in skrbé za krščansko vzgojo, zlasti, ako starši pomrjo ali zanemarjajo svoje dolžnosti; v to je nekako posvetila idealno čisto razmerje med otrokom in botrom in starši otroka z duhovnim sorodstvom in zakonskim zadržkom. Toda, kako redek je sodnik, ki vpraša po botru otrokovem, ko se nastavlja varih. Seveda je tudi po naših mestih in trgih precej botrov, ki ne razumejo ali nočejo razumeti svojih dolžnosti ter menijo, da so že vse opravili, ako so otroka obdarili. Temu ni kriva Cerkev, ampak le starši, ki izbirajo otrokom versko mlačne botre. Zato naj se milostno rzsodi, ako bi bil v našem obredniku umesten opomin botrom, ko se je podelil otroku sv. krst, n. pr.:

„Vama (botru in botri) izroči Cerkev tega otroka, ki je sedaj krščen, angelsko čist. Kot boter in botra imata dolžnost in pravico sodelovati pri krščanski vzgoji tega otroka; živita tako, da bode vaju življenje otroku v spodbudo in posebno ob času nesreče stojta mu ob strani. Naj vama bode vedno v časti duhovno sorodstvo, v katero sta vstopila z otrokom in njegovimi starši.“

2. V poglavju o vzgoji naše mladine po naših mestih in trgih je v prvi vrsti velevažna skrb za rokodelske vajence, ki so v vedni nevarnosti, da zajdejo med slabe tovariše, izgubé vero in se zatopé v razuzdanost. Pač škoda, ko bi se pokvarili, ko so vendar večinoma tako zdravi na duši in telesu došli s kmetov. Pa morda prepozno bi bilo, ko bi jih iskal duhovni pastir, ko so že pri mojstru in so se kolikor toliko seznanili z izprijenimi tovariši. Kaj naj stori?

Ko je še deček doma pri starših in se ne more v domačem kraju izučiti rokodelstva, kar bi bilo zanj najbolje, stopi njegov župnik z onim v mestu ali v trgu v dogovor, da mu naznani, oziroma poišče dobrega, krščanskega mojstra. Ko je že v se določeno in pripravljeno, pouči domači župnik fantiča, kako naj se vede v tujem kraju, da naj živi v božjem strahu, izpolnjuje zvesto krščanske dolžnosti, opozarjajoč ga na mestne nevarnosti, kako naj se oklene tamošnjih gospodov duhovnikov in vstopi v društvo, katero mu bodo gospodje nasvetovali. — Ko odhaja, izroči dečku pismo, v katerem duhovnemu pastirju v mestu ali trgu vajenca opiše, ako že ni prej o njem poročal, in priporoči njegovi oskrbi. Umevno, da naj sprejme deček pred svojim odhodom sv. zakramente. Duhovni pastir v mestu došleca očetovsko sprejme in ukrene vse

potrebno v njegovo varstvo in izobrazbo. Sprejme ga, če le moč, v Marijino družbo in vpiše v izobraževalno društvo, katero naj bi se ne pogrešalo v nobenem mestu in trgu. V izobraževalnem društvu naj je za rokodelske vajence poseben odsek, kakor naj je tudi poseben odsek za pomočnike, pa za mojstre in meščane. V večjih mestih so lahko izpeljive in tudi potrebne separatne, strokovne zveze, oziroma društva, kar po naših mestecih in trgih iz umevnih razlogov ni mogoče in je nepotrebno; v izobraževalnem društvu se prav lahko po odsekih vsem potrebam zadosti. V društvu spoznava duhovni pastir svoje gojence v neprisiljenem občevanju, zré v njihovo dušo, poučuje prikladno, izpodbuja, opominja, utrjuje značaj, neguje posebno sv. čistost in zmernost, vzgaja za abstinenco, oskrbljuje stanovsko izobrazbo, pa privoščiči zabavo v smislu, kakor je konferenca dekanov dne 23. aprila 1902 obravnavala in je natisnjeno v „Škofijskem Listu“ 1902, str. 43 in 44. Poleg predavanj, deklamacij, predstav, petja in drugih poštenih zabav, vpeljala naj bi se telovadba, kar sv. oče Pij X. izrečno želé.

Naši nasprotniki prirejajo ob nedeljah in praznikih, še celo med službo božjo razne šumne veselice, spolno mešane izlete in vabijo mladino seboj, tedaj naj se čuje še posebno nad mladino, rokodelskimi vajenci in pridržuje doma s shodom Marijine družbe ali drugo cerkveno pobožnostjo; po službi božji pa v društvu s predstavo, koncertom ali katerokoli pošteno zabavo. Prezreti ne smemo, da snujejo v novejšem času verski nasprotniki po mestih in trgih ljudske knjižnice in vsiljujejo mladini slabo berilo; duhovni pastir pazi, da ne dobé vajenci pohujšljivih knjig v roko in si prizadeva, da se ogrevajo po društveni ali farni knjižnici za dobro berilo. Da se zabrani med mladino umazano, pohujšljivo berilo, pa vzbudi veselje do dobrih knjig in časopisov, bi gotovo precej pomagal trden sklep, ne obljuba, ki naj bi se vpeljal že med šolsko mladino zadnjega šolskega leta, pa ponavljal v Marijinih družbah, izobraževalnih društvih n. pr.:

„Jaz N. N. trdno sklenem, da se bodem v čast božjemu Srcu Jezusovemu in brezmadežnemu Srcu Marijinemu ter v zveličanje svoje neumrljive duše obvaroval čitanja nevarnega berila, posebno, da ne bodem čital nikdar umazanih romanov ali katerokoli knjige, časopisa in lista, ki je sovražen sv. Cerkvi in sv. veri, ali sploh onih, ki donašajo nenravne povesti, opise ali podobe, še manj kupoval, naročeval. Nasprotno sklenem, da bodem, kolikor je v moji moči, podpiral katoliške knjige in spise, sam marljivo čital in med druge širil.“

Resnično je pa, da je duhovni pastir posebno po mestih in trgih z delom preobložen in se ne more, kakor bi rad, ukvarjati z mladino in vajenci, zato si pomaga. On seznanj vajence s pomočniki, med katerimi najde sposobne mladeniče, ki prav radi poma-

gajo duhovniku, da mlajše sprejemajo v svoje varstvo in ga v društvu, kadar sam ne more, nadomestujejo. Še boljše, ako se hoče in zamore kak mojster za vajence zavzeti. Dobro dojde tudi pomoč spretnega organista ali tajnika kake naše zadrage.

Čeprav so v društvu vajenci, pomočniki, mojstri, meščani po oddelkih razdeljeni in imajo strokovno izobrazbo in zabavo ločeno v gotovih dneh, urah, — vendar se kdaj skupno shajajo v društvenih prostorih kot ena družina v tesni zvezi s svojimi dušnimi pastirji, katero zvezo naj o gotovih prilikah, slavnostih, duhovnih vajah, misijonih, božjih potih poblaži cerkev s spovedjo in skupnim sv. obhajilom. To utrjuje medsebojno spoštovanje, zvestobo in ljubezen. Bog pa podeli svoj blagoslov, da se vzgoja vajenca posreči.

3. Imenom katolikov je po naših mestih in trgih največ med uradniki, učitelji in onimi mestnimi poluizobraženci, ki menijo, da s svojo versko malomarnostjo kdove, kako imponirajo in so zato več, nego drugi ljudje. Cerkev vidijo redko, sv. zakramentov ne sprejemajo, božje besede ne slišijo. So izgubljene ovčice, katerim pa veljajo besede dobrega pastirja: „Et alias oves habeo . . . et illas oportet me adducere“ (Jan. X. 16). Torej tudi te je dolžan duhovni pastir k Bogu pripeljati po zgledu Gospodovem, ki je poiskal pri Jakobovem vodnjaku Samaritanko, pri Simonu Magdaleno, pri mitnici Matevža, v Jerihi Caheja, na potu v Damask Savla. — Pa kje in kdaj naj poišče duhovni pastir imenom katolike?

a) Sicer redko, ali vendar se ponavlja rojstveni in imendan cesarjev, o katerem pridejo le ti k sv. maši, vsaj vsako 3–4. leto, na nedeljo. Tedaj se nudi prilika, da govori duhovni pastir pri cesarski hkrati župni maši tem gospodom na srca, seveda mirno in ljubeznivo, ker srce človeško se ne vlada s silo, ampak pridobi in vodi se z milobo ali kakor pravi sv. Vincencij Pavljanski: „Človeku je lastno, da ne mara ostrih opominov, strast ne ozdravi strasti.“ Morda, da pade tupatam seme na dobro zemljo in požene kal. Sveto daritev pa opravi duhovnik spodbudno, pobožno, ker ljudje te vrste kaj radi iz najmanjše neprevidnosti ali površnosti sklepajo: „A, saj ta duhovnik sam ne veruje.“ Precej pomaga tudi lepo ozaljšana cerkev in dobro cerkveno petje.

b) Oni pridejo kdaj v cerkev kot krstni botri ali v spremstvu kot oče otrokov, kar je med gospodo sem in tja v navadi. Zelo spodbudno je, da duhovnik z zgledno pobožnostjo, prešinjen svetosti in vzvišenosti do sv. zakramenta, deli sv. krst. Nasprotno, kako naj se ogreje lajik za sv. vero, ako bi duhovnik razmišljeno in hitro opravljal sv. obred, posebno, če razume boter latinski.

c) Najugodnejša prilika pa je prvo sv. obhajilo njihovih otrok; saj je ta dan najlepši, najveselejši za

vsakega katoličana, kar je še celo Napoleon I. priznal, čeprav ni bil zgleden katolik. Primeri se, da spremeljajo imenom katoliki svoje otroke na tem potu v cerkev, kjer se jim vzbudi sladek spomin na njihova mlada otroška leta. Pogled na lepo krdelce belooblečenih nedolžnih otrok jih spominja na to, kaj so bili nekaj — tudi nedolžni, Bogu ljubi in s seboj srečni; pa spominja na to, kaj so danes — zastareli grešniki, razdrti z Bogom in seboj. To jih pretrese. In če duhovni pastir, katehet spregovori resno besedo o versko in moralno malomarnih stariših in o strašnem odgovoru, ki jih čaka pred večnim sodnikom, — morda ravno o tej priliki prične v mladosti zasejano seme, pozneje zamorjeno, vnovič kaliti k novemu življenju. Dobro je tudi, da veroučitelj naroči prvoobhajencem, naj stariše prosijo, naj bi ž njimi oni dan sprejeli svete zakramente. Marsikateri oče ali mati, ki ne odreče svojemu otroku ničesar, zlasti oni slovesni dan svojega ljubljénčka vžalostiti noče, pa gre, morda čez dolgo, dolgo zopet k spovedi, in tako je otrokov dan prvega sv. obhajila — vstajenja dan za očeta ali mater ali obadva. Kolika sreča!

d) Imenom katoliki se navadno dušnega pastirja ogibljejo, a ko se ženijo, pa le pridejo, ker morajo priti. On izkoristi to priliko, kar najbolj more, previdno in blagohotno. Povabi zaročence pred poroko še v drugo, kateri dan in uro si sami izvolijo. Trud podpre Bog s svojo milostjo, in marsikateri prične novo življenje.

e) Človeka, tudi versko topega pretrese, če vidi, da umira ali na parah leži njegov oče, mati, žena, otrok. Ta prizor mu globoko v srce govori, kaj je ta svet, kaj je človek in kaj čaka njega; — zasveti se mu, da v sveti veri je tolažba. Duhovni pastir je tem prizorom tolikrat svedok, zato stori svoje in vzbuja, utrjuje dobre sklepe.

f) Apologetične konference so veselo prerodile dunajsko razumništvo. Poskusilo se je ž njimi tudi že v Ljubljani: v stolnici in pri frančiškanih ter v Novem mestu. Kolikor sem se informiral so pričakovali gospodje boljših uspehov. Poprašal sem uglednega jezuita, kaj meni on o apologetičnih konferencah po preostalih naših mestih in trgih? Odgovoril mi je, da bi se tu težko kaj opravilo, ker so po deželi nastavljeni večinoma mladi uradniki, največ napojeni s protiverskim duhom in bi terorizirali dobre. Lažje pa, da bi šlo tam, kjer je več starejših, ki so se že vnesli in so dosegli svojo kariero, pa imajo nekateri dobre žene, ki jih spodbujajo, kakor je n. pr. to v Ljubljani in Novem mestu. On meni, čvrsto naj bi se poprijeli vnovič v Ljubljani, in ko bi se konference tu dobro obnesle, nadaljevali bi po mestih in trgih na deželi.

4. Katoliški liberalizem ribari v kalnem, ko meša katoliške principe s brezverskimi in tako doseza, kar

brezverski liberalizem naravnost doseči ne more. Čeprav je zapravil že svojo politično veljavo, vendar še globoko tiči v mnogih vernikih po naših mestih in trgih, še celo navidezno dobro krščanskih. Ker se je opravičeno bati, da bi bili nadaljnja podpora modernim nasprotnikom vere in ker so že tudi v resnici, je dolžnost duhovnim pastirjem, da tem ljudem izpodbijajo krive nazore in jim razbistrujejo pojme. Zato le nekaj misli o katoliških liberalcih, katere srečujemo na vsakem voglu po naših mestih in trgih.

So katoliški liberalci, ki dobro vedo, za kaj se gre in hinavsko zlorablajo vero v svoje hudobne namene; teh ne bomo izpreobrnil, ako Bog ne podeli posebne milosti; pridružili se bodo ali so se že brezverskemu bloku ali pa kot užitarji v kakem kotičku čakali smrti. So pa tudi katoliški liberalci, o katerih hočemo spregovoriti, ki ne vedo zakaj se gre in v resnici želé živeti in umreti kot dobri katoličani, pa šola, družba, knjige in časopisi so jim vcepili razne dvome in krive pojme o veri, cerkvi in duhovnikih, da se trdovratno drže svoje zmote. Čujemo jih modrovati: „Vera je le nekaj notranjega, nevidnega, zasebnega, ki z zunanjim svetom nima ničesar opraviti; zato kot zasebniki — to priznavamo — smo dolžni po katoliški veri živeti, moliti, k sv. maši hoditi, svete zakramente sprejemati, se postiti, — toda v javnosti razpolagamo s svojim mišljenjem in dejanjem svobodno, naj si je že v politiki, slovstvu itd., ker to nima z vero stika. Ne kratimo papežu, škofom, duhovnikom duhovne oblasti, a da se vtikajo v posvetne zadeve, to jim zamerimo. Ni prav, da delajo razpor, ko je vendar njihov poklic, da skrbе za mir, slogo, ljubezen. Poglejte naše somišljenike, kako bogoljubno, krščansko žive, pa se vendar napadajo; da! duhovniki sejejo veter, pa bodo želi vihar.“ — Tako modrujejo katoliški liberalci, prav slično, kakor pišejo liberalni listi. Take spreobračati je silno težavno, ker so navadno skrajno trdovratni, pa vendar naj duhovni pastir ne odneha; živo naj jim pojasnjuje verske resnice na leci, v spovednici in zasebnem občevanju:

a) Ni res, da vera nima z javnostjo stika. Bog je le eden, zato ena resnica, le ena vera, ki se z lažjo nikdar združiti ne more. Kakor je Bog nerazdeljiv, tako nerazdeljiva je in ostane le ena resnica, le ena vera v zasebnem in javnem življenju, to je, da mora zavzemati, prešinjevati zasebno in javno življenje vernika, torej tudi njegovo mišljenje in delovanje v politiki, slovstvu, znanosti, umetnosti, ako ne, vera njegova ni prava.

b) Sv. oče je dolžan čuvati versko resnico tudi v posvetnih zadevah, tako škofje in v njihovem imenu duhovniki. Verska resnica, ki je le ena, je v krščanstvu, krščanstvo pa v katoliški veri, katera je zidana na skalo rimskega papeža; odtod je papež sam in po

svojih organih škofih, duhovnikov edini poklican, da čuva versko resnico tudi na zunaj med svetom v politiki, znanosti slovstvu itd. Zato ravna napačno oni, ki razlaga v javnosti versko resnico po svoje ali po naziranju brezverskih, cerkvi sovražnih ljudi ter veruje, zaupa bolj sebi in verskim sovražnikom, kakor okrožnicam sv. očeta in škofovim pastirskim listom. Tak katoličan ni več v cerkvi, ampak zunaj nje, med njenimi sovražniki.

c) Naravnost hinavsko pa je ono zdihovanje po miru, edinosti in ljubezni v javnem življenju. Vsaj vendar ljubezen brez vere, ne more biti prava ljubezen, ker je vera podlaga ljubezni, je korenika iz katere ona izraste. Bližnjega pa ljubimo radi Boga, ki je najprej resnica, potem ljubezen. Kako pa naj Boga ljubimo in bližnjega zavoljo Njega, ako nas vera prej ne prešinja?! Zato katoliški liberalizem, ki vero prezira in ljubezen povdarja, nerazsodne ljudi le slepi s svojim mirom, slogo, ljubeznijo ter hoče le mir za svoje hudobne namene; tak mir pa ni božji, ampak satanov.

d) In oni pobožni, svetohlinski katoliški liberalci, vidimo jih in slišimo, kako se bahajo s svojo vernostjo in spolnjevanjem krščanskih dolžnosti, da varajo vedoma ali nevedoma ljudi in lové v svoje mreže. Pa vzemimo, da bi za svojo osebo resnično še tako bogoljubno živeli, v javnosti pa nastopajo nasprotno verskim načelom, oni niso pravi, ampak psevdokatoličani, ki prizadevajo med verniki veliko škodo s svojim mešanim, katoliško-liberalnim življenjem; pa so orodje brezverstvu, da tem lažje in hitreje izvršujejo svoje hudobne nakane. Dokaz je nesrečna Francija, ki je največ po krivdi katoliških liberalcev tako globoko versko in moralno padla. — Hkrati gladijo pot socialnim demokratom, zlasti s tem, da krivično kritikujejo in obirajo, sumničijo papeža, škofo, duhovnike ter skrunijo tako cerkveno avtoriteto.

5. Radikalizem praznuje svoje orgije na francoskem, kjer uničuje vse, kar spominja na Boga. Deluje pa tudi po vsej Evropi, če še ne v brutalni obliki, ker si ne upa in ne more, pa pod hinavsko krinko napredka. K nam, posebno v naša mesta in trge, se je zanesel največ iz zlate, pa žal husitske Prage, kamor je že pred dvajsetimi leti vabil Jan Lego naše abituriente. Vabilu se je odzvalo precej mladeničev, ker se jim je obljubila in dajala gmotna podpora; pa še vedno hodijo tja, kjer se vzgajajo brezversko pod patronanco znanega dr. Masařika, profesorja češke univerze. Nič boljša ni vzgoja naše inteligence na Dunaju in v Gradcu, kjer močno prevladujejo brezverni in židovski profesorji. — Kako rapidno se izvršuje prevrat v naših mladeničih na univerzah, opazujemo leto za letom, ko prihajajo na počitnice. Abiturient, ki je ostavil gimnazijo morda precej dober, se ogiblje svojega duhovnega pastirja, o gimnazijskih študijah še

čelo svojega dobrotnika, že o prvih višješolskih počitnicah in se nagiba k nasprotnikom. Sliši se, kako oznanjuje in širi med ljudstvom krive nazore in knjige še celo take, katere je cerkev prepovedala. Nedavno sta se v Ljubljani na državnem kolodvoru pogovarjala mož in žena. Mož reče svoji ženi: „Ti glej in pazi, da ne dobi v roke dekile one knjige, katero nam je prinesel včeraj oni vseučiliščnik.“ Radoveden pristopim bliže in vprašam: „Kako knjigo pa vam je prinesel?“ „Ne vem, kako se imenuje, pa imam listek, na katerem je napisan naslov knjigi,“ mi odgovori. Pokaže, mi listek, kjer čitam: „Hygiene der Liebe, v. Mantegazza.“ S takim berilom zastrupljajo svobodomiselni visokošolci naše ljudstvo o počitnicah; pa tudi Zola, Dumas, Bocaccio itd. igrajo važno vlogo v nemškem ali slovenskem prevodu in več drugih slovenskih, čeških in ruskih svobodomiselnih pisateljev, ki tirajo zlasti mladino v brezverstvo in nenravnost. Kaj pridno se trosi med posamne obitelji brezverska „Svobodna Misel“, ki je glasilo slovenske sekcije „Svobodne Misli“ v Pragi. — Kot člani društva „Prosvete“, oziroma „Akademije“ begajo dijaki naše ljudi s predavanjem in ustanavljanjem knjižnic. Pomagajo jim nekateri mlajši že samostojni možje.

Seveda svobodomiselne dame ne smejo in nočejo zaostati. Pred šestimi leti so si ustanovile: „Splošno slovensko žensko društvo“, v katerem imajo svojo knjižnico in predavanja. Kakor razvidimo iz poročila občnega zbora, dne 24. februarja, t. l. hrani društvena knjižnica bogato zbirko modernih in klasičnih leposlovnih del naprednih pisateljev ter dokaj socialnih, naravoslovnih in modroslovnih knjig svobodomiselnih avtorjev. Prva leta so, kakor pravi poročilo, čitale dame le dela pisateljev druge in tretje vrste, zdaj pa zahteva velika večina dam samo spise svetovno priznanih pisateljev. Pripoveduje se, da ima to društvo članice tudi izven Ljubljane, po naših mestih in trgih, ki si izposojujejo poleg slovenskih in svobodomiselnih pisateljev v izvirniku ali prevodu: Renana, Darwina, Lombrosa itd. Kako se pri damskih predavanjih rado udarja po „nazadnjaški“ cerkvi, je znano.

Zbrali so se „mladi“ dne 30. decembra l. 1906. v Ljubljani v hotelu „Iirija“ in ustanovili kot samostalna stranka, da bi se sčasoma polastili naše politike, našega slovstva in sploh javnega življenja. Priznavajo, da za sedaj to ni mogoče, ker so sami zase še preslabi. Zato snubijo. Oni pišejo in govore, da je kooperacija s socialno demokracijo nujno potrebna, dobričkajo se jej in vabijo k sebi. — Zavzemajo se za neodvisne kmete, ustanavljajo z njimi zveze in organizujejo po zgledu češke agrarne stranke. Ne branijo se liberalnih paberkov, da prej ali slej potegnejo in združijo s seboj vse protiverske struje v boj zoper Boga, v boj zoper krščansko kulturo. Kdo bode zmagal?

„Et portae inferi non praevalerunt adversus eam (Mat. XVI. 18)“ je rekel Gospod. Kjer je Jezus, tam satan podleže in ž njim njegovi hlapci. S Kristusom se tesno združimo, negujemo v sebi radikalizem dobrega, radikalizem božji, in — radikalizem zla bode premagan. Pomočke, orožje nam nudi sv. cerkev in po njej naše sinodalne določbe duhovnikom in vernikom v svojem celem obsegu. S katerim orožjem naj zlasti nastopamo? *Contraria contrariis curantur.*

a) Radikalizem hoče razkristjaniti družino, ker od nje je odvisno vse. Škof dr. Avguštin Egger piše v svoji knjigi „Zur Stellung des Katholicismus im 20. Jahrhundert“: „Wenn die Welt eine Familie erobert hat, so darf sie auch deren Kinder und Kindeskinde zu den ihrigen rechnen. Die Familie, mag sie christlich sein oder nicht, ist die Wiege der kommenden Generation.“ Srce družine je pa mati, zato se radikalizem trudi na vso moč, da naj se mati emancipira, osvobodi krščanskega mišljenja in življenja. Zato delujmo mi nasprotno. Ker želimo in hočemo, da se krščanstvo med ljudstvom uglobi in bi bile naše družine radikalno Bogu udane, posegajmo z vso vneto v družino, pa mater kot najkompetentnejšo vzgojiteljico otrok in varuhinjo krščanskega življenja v hiši in rodbini, podučujmo in navdušujmo za krščansko mišljenje in življenje v smislu sinodalne določbe. Kakor skusimo matere rade prihajajo k poduku, izvzemši one, ki menijo, da so kaj več. In vendar so tudi te poduka morda še potrebnejše. Kako naj bi temu opomogli? Mogoče bi kaj izdali v naših izobraževalnih društvih posebni odseki za matere in vzgojiteljice, ali pa, da se ustanovi: „Splošno društvo krščanskih žena in vzgojiteljic“ s središčem v Ljubljani in podružnicami po deželi. Dobro, krščanske učiteljice bi bile vrla opora. Zaupnice bi pridobival duhovni pastir in naznanjeval glavnemu društvu v Ljubljano. Po zaupnicah bi se stvar razvijala dalje. Društvo naj bi izdajalo družbinski vzgojevalen list po zgledu nemških: „Monika“, „Elisabeth-Blatt“, „Die christliche Familie“. Nemška literatura je v tem bogata, gradiva bi bilo dovolj. — List, ki naj bi bil ilustriran, bi se gotovo močno priljubil in imel dosti naročnic in naročnikov. Društvo naj bi razširjalo po družinah dobro berilo, kakor nabožne, apologetične, politične, leposlovne, vzgojne liste in knjige, napovedalo pa vojsko brezverskemu in nemoralnemu berilu. Imelo naj bi društvo svojo knjižnico in izposojevalo izobraženim damam po deželi razne katoliške knjige, v kolikor bi jih ne obsegala podružnična knjižnica; seveda brezverska in nemoralna knjiga ne bi imela v knjižnici prostora. — To društvo naj bi se posebno zavzemalo za varstvo in izobrazbo deklet. — Vsakoletne duhovne vaje in druge pobožnosti bi dajale društvu moralno moč. Pokroviteljica društvu pa naj bi bila ona, ki je uzor matere in vzgojiteljice, mati božja Marija.

b) Podučujmo že otroke temeljito v verskih resnicah in vplivajmo zlasti na voljo in srce, da se otroci zavzemajo, navduše za versko — нравno življenje in delovanje. Kujmo železo, dokler je gorko v Marijinih družbah in izobraževalnih društvih, izobražujmo mladence in dekleta apologetično, da bodo znali odbijati verske napade nasprotnikov, pa sami vztrajali v sv. veri nepremakljivi. Pojasnjujmo zlobne načrte brezvercev in njihove hudobne nakane, kakor moderne fraze zoper vero, Boga: v spovednici, na leci, pri velikonočnem izpraševanju, v društvih in zasebno.

c) Snujmo po naših mestih in trgih javne knjižnice. Ž njimi odvrčamo ljudi od slabih knjig in nevarnega berila sploh. Z veseljem pozdravljamo „leposlovno in ljudsko knjižnico“. Kdor izmed lajkov izišlih knjižic kupiti ne more, posojujmo mu in kjer mogoče darujmo. Razširjajmo „Slovenca“, „Domoljuba“ in „Bogoljuba“ in vse druge naše liste. Dobro, da pogledamo kdaj v posamezne hiše, da vidimo, kaj se tam čita. Ako zasačimo slabo berilo, podučimo blagohotno, kam človeka pripelje slaba knjiga in časopis, pa nedomestimo z dobrim.

d) Organizujmo mladino in iztrgajmo liberalnim, radikalnim društvom. Snujmo telovadna in po spretnih organistih pevska društva, kjer je mogoče; „Krščanska zveza“ v Ljubljani rada pomaga.

e) Kolikor je pri težavnih razmerah možno, naj se na sredješolsko mladino še posebno pazi, da se ohrani na pravem potu. Podpirajmo kn.-šk. zavode sv. Stanislava, da zadobé trdna tla, se čvrsto razvijajo in nam skoro vzgojé razumnikov, — neustrašenih bojevnikov za Boga, cerkev in domovino. Pokažimo z moralno in gmotno podporo akademiških društev „Danice“ na Dunaju in „Zarje“ v Gradcu, kako dragi so nam naši katoliški akademiki.

f) Končno ustvarimo v boju zoper brezverstvo mogočno falango z organizacijo našega ljudstva socialno in politiško.

III.

Duhovnega pastirja socialno in politiško delovanje.

1. V versko-nravni vzgoji ljudstva temelji srečna rešitev socialnega vprašanja. Človeku, ki živi нравno in krepostno, piše sv. oče Leo XIII. v svoji okrožnici z dne 17. maja 1891, je Bog, ki je vir in delivec vsega blagostanja, prijatelj. Zato pa duhovni pastir razvija na temelju versko-nravne vzgoje svoje socialno delovanje, in sicer v obliki, kakor to zahtevajo razmere in tok časa. Predaleč bi zašel, ko bi hotel napisati vse ono, kar je že izvršila duhovščina po navodilih treh katoliških shodov in sinodalnih določb socialno za naše ljudstvo, ko bi hotel naštevati razna gospodarska

društva, kmetske in delavske zadruga itd., ki so se ustanovile, zato se omejim in podam v svojem izvajanju le nekaj misli, kako naj bi se razvila socialna, gospodarska organizacija po naših mestih in trgih in osvobodila gospodarsko in politiško naše ljudi nasprotnikov, pa združila naša mesta in trge s prebivalstvom v okolici in okraju ter osredotočila skupnost vseh stanovskih interesov v naših mestih in trgih.

a) V vsakem mestu in trgu naj bi bila Raiffeisenova hranilnica in posojilnica, kjer je pa sedež okrajnemu sodišču, svobodna posojilnica s širšim delokrogom. Ne respektirajmo radi ljubega miru ali iz bojazni trenutnih osebnih neprijetnosti, že obstoječih liberalnih, denarnih zavodov, če se tudi zovejo mestne hranilnice. Vedimo, da s pasivnostjo ali morda še celo s svojo dejansko podporo teh posojilnic, dajemo našim verskim in socialnim nasprotnikom le potuho in jačimo v kvar našemu ljudstvu njihovo nam sovražno pozicijo. Pravijo, da so mestne hranilnice v korist mestom — prav; resnično so pa tudi naše posojilnice, oziroma hranilnice in posojilnice v korist mestom in trgom, a tudi okoličanom, ki denar vlagajo in izposojujejo, kar je pravičnejše.

Zapisal sem, da bi bile svobodne posojilnice z obsežnejšim delokrogom tam umestnejše, kjer je sedež okrajnemu sodišču. Raiffeisenovke, namreč obtežujejo radi svoje omejitve po mestih in trgih posojilnično poslovanje. Pomniti je posebno, da je v mestih in trgih precej ljudi, ki stojé momentano prav dobro, po kolikrat nastopi trenutno prevrat n. pr. pri obrtniku, trgovcu. Navadna zadolžnica ob takih slučajih ne obvelja, pač menjica s tridnevnim iztirjevalnim obrokom, katera se pri Raiffeisenovkah ne dopušča. Nadalje, kjer je okrajno sodišče, tam je zemljiška knjiga vsak dan pri roki, torej evidenca lahka, zato pripravno in dobro, da se razteza posojilnica čez ves okraj z ozirom na konstantna, zemljiška posojila. Konstantna posojila pa nasprotujejo bistvu Raiffeisenovke; ona je ustanovljena bolj za mobilni kredit in za ožji okoliš, za občine na deželi, kjer ni priložna zemljiška knjiga. Morda bi bilo prav, ako bi tvorila za Raiffeisenovke po občinah centralo posojilnica v mestu ali trgu za okraj, a okrajne centrale bi bile v prometu z osrednjo zvezo v Ljubljani.

Mimogrede naj pripomnimo, da se nastavljajo semintja pri naših gospodarskih zavodih kot uradniki ali poduradniki ljudje, ki so nam versko, socialno in politiško nasprotni. — Nastavljajmo svoje ljudi; če jih nimamo dovolj, pa si jih vzgojimo. Naši nam služijo zvesteje, dočim smo z liberalnim osobjem v nevarnosti, da nam povzročé neprilike.

b) Po naših mestih in trgih je precej zemljiških posestnikov, odtod njihov agrarni značaj. „Kmetske zveze“, naj bi imele v mestih in trgih svoj sedež, s čimer bi se gotovo sporazumnost med kmetom in

meščanom pospeševala. V mestih in trgih, naj bi se tudi ustanovile centrale za prodajo kmetskih pridelkov, kakor za nakup kmetskih potrebščin. Obrtnikom pa naj bi služila „Obrtna zveza“ s središčem v Ljubljani.

c) Za gospodarsko izobrazbo slovenskih deklet, izvzemši Marijanišče v Ljubljani, se ni doslej še ničesar storilo. Ustanovile naj bi se v naših mestih, oziroma trgih gospodinjske in kuhinjske šole za kraj in okolico.

d) Ustanovila naj bi se po naših mestih in trgih na podlagi splošnega društvenega zakona z dne 26. novembra leta 1852 „Krščansko-socialna podporna društva za kraj in okolico“, ako ne bode državni zbor v to svrhu sklenil postave. Namen društva bi bil podpirati svoje člane v boleznih, nezgodah, obnemoglosti, starosti in pripomoči k pogrebnim stroškom; nadalje vzgajati člane krščansko-socialno in poučevati o splošno koristnih zadevah. Pristopati bi smeli k društvu vsi ljudski sloji, posebno oni, katerih zavarovanja avstrijska postava doslej ne pozna, kakor so po mestih in trgih mali hišni posestniki, mali obrtniki, gostači, posli in ženstvo; v okolici pa kmetje, mali obrtniki, posli, kmetski delavci. Mali mesečni doneski, volila in darila, bi pokrivala izdatke. Ker bi pa posamna društva ne uspevala lahko, naj bi se organizirala ona na deželi s centralo v Ljubljani. — V manjšem se zamore podporno društvo združiti z izobraževalnim društvom za člane. —

e) Ubožcem je cerkev od nekdaj naklonjena. Dolga vrsta ubožnih ustanov je delo duhovnikov. Lepo število Vincencijevih družb svedoči, kako veselo se karitativno delovanje razvija. Toda le redka so mesta in trgi, kjer bi se oskrbovali berači v ubožnicah, hiralnicah. To vprašanje naj bi se uredilo. Vodstvo ubožnic naj bi se izročilo, kjer mogoče, usmiljenkam, sicer pa vzorno krščanskim osebam, ki bi poskrbele tudi za duše ubožcev. Koliko beračev-alkoholistov srečujemo po naših mestih in trgih, ki komaj čakajo, da milodare spremene v jeruš, čigar tolikrat žalostna posledica — nagla in neprevidena smrt. Ubožnice pod krščanskim vodstvom in nadzorstvom bi jih mnogo rešile.

2. Dobro urejena gospodarska organizacija je neprecenljiva opora cerkveno političnemu delovanju. Duhovni pastir sme politikovati in je še celo po svojem stanu dolžan vero v političnem gibanju čuvati, braniti, kar sta pripoznala v rajnkem parlamentu tudi liberalna ministra Klein in Marchet v debati o kongru in kancel-paragrafu, ker se namreč država po sedanjih cerkvenopolitičnih postavah vmešava v cerkvene zadeve. To je zakrivil liberalizem, ki je okoval cerkev v premnoge paragrafe državnih zakonov, pa preži še dalje po svojih brezverskih dedičih, da bi se polastil in potem skrunil najsvetejše nje svetinje. To nas izziva, da stopamo v zavest svojih stanovskih dolžnosti vun iz svetišča med vernike, da povemo, razjasnjujemo zlobne nakane tem

intezivnejše, kolikor bolj se ta boj nadaljuje. In menim, da ga ni duhovnika, ki bi rekel, naj se le, dovolj imam opravila v cerkvi, šoli, pisarni, z bolniki, za politične boje se ne brigam, ker on bi sicer ne razumel svojega poklica, se ne zavedal svojih dolžnosti, ne poznal opomina Jezusovega o gadji zalegi in zgrabljivih volkovih, ki mu napadajo in trgajo čedo; on ne bi bil pastir, ampak najemnik (Jan. X., 12.) S takim ravnanjem bi se duhovnik pregrešil ter zakrivil mnogo hudega, kakor poudarja p. n. monsignor Zupančič v „Duhovnem Pastirju“, str. 804. — Seveda, da je ta boj neprijeten in zlasti po naših mestih in trgih težaven, ki zahteva mnogo samozatajevanja, požrtvovalnosti in previdnosti, da se človek ne zaleti, kaj ne pokvari. Duhovnemu pastirju je tudi tu vzor Gospod. On ni delal s hrupom, posamno je vabil k sebi učenca za učencem, hodil k poedincem in pridobival za nebeško kraljestvo. Slično naj deluje duhovni pastir. Z glasnim delom in s hrupnimi shodi naj v mestu ali trgu ne nastopi, ker bi s tem na svoje delo opozoril nasprotnike, katerih je toliko. Podvojili bi svojo gonjo in njegov trud v kali zatrli. Prične naj tihotno, zaupno, in šele, ko si je postavil temelj in se počuti močnega dovolj, naj nastopi glasneje tudi javno.

Po raznih opravkih prihajajo k njemu meščani, tržani. Sprejema jih prijazno in jim vselej vljudno postreza. Kadarkoli in kjerkoli prilika nanese in čas dopušča se razgovarja s poedinci najprej o splošnih rečeh, polagoma se spušča v razgovor o krajevno gospodarskih in političnih zadevah in kmalu mu je jasno mišljenje župljana. Kjer je količkaj upanja, uporablja vsako priliko, da moža poučuje o duhu časa, krščanskih načelih, kjer treba, predsodke spodbija in kakor: „gutta cavat lapidem“, pridobi dobri stvari vsaj nekaj pristašev.

Velik vpliv na moža ima dobra, modra, krščanska žena; po svoji ženi je že marsikateri mož krenil na pravo pot. Zatorej se trudi duhovni pastir, da pridobiva žene in po njih može. Koliko premore krščansko ženstvo, nam je dokaz Dunaj.

Ko si je pridobil duhovnik somišljenikov-prvencev. neguje ž njimi tesno zvezo v zaupnih sestankih; posvetuje se ž njimi o potrebnih društvih in načrtih za nadaljno delovanje. V odboru prepušča njim častno mesto predsednika, kot član odbora pa nosi on v prvi vrsti bremena. — V teh možéh-zaupnikih je nekak kvas med mrzlo, leno maso v politični preporod župljanov. Organizacija se razvija, ko posežejo zaupniki med svoje sorodnike, prijatelje, znance in med ljudi, ki so sicer dobri, pa se duhovnika ogibljejo. Kajpada ne gre tako gladko, ker je po mestih in trgih toliko ovir, kakor:

a) Med ženstvom je v naših mestih in trgih mnogo več liberalnega, protiverskega duha, nego si morda mislimo. Ta ali oni mož bi bil gotovo naš, če bi ne imel slabe žene. Ako se je kdaj kdo pridobil, je kmalu odstopil, ker je žena to zahtevala.

b) Po naših mestih in trgih prevladujejo uradniki, trgovci, krčmarji, ki so nam splošno nasprotni; pa tudi zveza meščanov, tržanov zlasti z nižjimi uradniki, pisarji je prav pogosta, največ po ženitvi; ali so pa nižji uradniki, pisarji, uradni slugi, mali hišni posestniki, ki na vso moč vplivajo na svojce. — Tudi drugače so sicer dobri možje v zvezi z nasprotniki in od njih odvisni, pa se boje zavzeti se za dobro stvar radi ljubelega miru, škode ali dobička.

c) Agitatorjev je v nasprotnem taboru vse polno, a naši so tako redki in plahi. Tudi mož nam primanjkuje dovolj zmožnih in vplivnih, ki bi mogli zavzeti mesta v raznih zastopstvih. Marsikoga odžene nasilstvo nasprotnikov, kakor velike krivice za časa volitev.

d) Ukrade se kdo med naše somišljenike, da išče v stranki zasebnih koristi; ako ne doseže, kar hoče, pa intrigira, ali še celo odpade in ne redko opravlja službo janičarja v nasprotnem taboru. — Posebno pa nam poleg teh in še drugih ovir delo obtežuje slabo časopisje, ki je po mestih in trgih zelo razširjeno.

Jasen pouk o volivni agitaciji in volitvah nam je podalo vodstvo S. L. S. v posebni knjižici. Dostavim le, da je zapisnik volivcev velevažen tudi po izvršeni državno- in deželnozborski ter občinski volitvi, kolikor mogoče z zaznamkom, kako so župljani volili; seveda o državno in deželnozborski volitvi, ker je tajna, le približno. Zapisniki naj bi se hranili v posebnem fascikeljnu, v župnijskem arhivu z vsemi listinami o volitvi. To zlajšuje zelo evidenco in agitacijo o prihodnjih volitvah, zlasti novincu.

Sklepam s prošnjo, da se navedene misli blagohotno presodijo, izpopolnijo in po možnosti uvažujejo. — Živimo v času velikih načelnih bojev, v katerih se vrši proces stroge ločitve za Boga in proti Bogu; stojmo junaško na braniku in poslužujmo se vseh dovoljenih sredstev, da rešimo vero v Boga, da rešimo duše svoje in one nam izročeni. Oklenimo se presv. Srca Jezusovega, Ono nam je močno poročstvo gotove zmage, kakor je bil nekdanj križ v višavi mlademu cesarju Konstantinu. V poplačilo za delo in trpljenje pa ljubi Jezus daj, da tudi nam obveljajo psalmistove besede: „Euntes ibant et flebant, mittentes semina sua. — Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.“ (Ps. 125, 6.)

Ivan Lavrenčič

Namestovanje obolelih kaplanov.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je z dopisom z dne 10. maja 1907, št. 9560, semkaj prijavila sledeči razpis c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 30. aprila 1907, št. 17.722:

In der Öffentlichkeit sind mehrfach Klagen darüber laut geworden, daß in der Seelsorge tätige Hilfspriester im Falle einer Erkrankung die Kosten ihrer Vertretung aus Eigenem zu bestreiten haben oder von ihrem Dienstposten abberufen werden und bis zu ihrer Wiederanstellung jeder Dotation entbehren.

Diese Klagen und die sich mit denselben verbindenden Wünsche nach einer der Billigkeit und Gerechtigkeit entsprechenden Regelung der einschlägigen Verhältnisse geben mir Anlaß, die Aufmerksamkeit Euer Hochwohlgeboren auf folgende Momente zu lenken:

Nach § 9 des Gesetzes vom 7. Mai 1874, R.-G.-Bl. Nr. 50, ist in dem Falle eintretender Dienstesuntauglichkeit eines selbstständigen Seelsorgers weltgeistlichen Standes im Einvernehmen der kompetenten staatlichen und kirchlichen Behörde die Entscheidung zu treffen, ob ein Provisor (Administrator) oder Hilfspriester zu bestellen oder der dienstuntaugliche Seelsorger nach Verzichtleistung auf die Pfründe in den Defizientenstand zu übernehmen ist.

Diese Gesetzesstelle findet ihrem Wortlaute nach zunächst auf selbständige Seelsorger Anwendung, wobei hinsichtlich des Ausmaßes der Bezüge für die beigegebenen Hilfsorgane auf das Gesetz vom 19. September 1898, R.-G.-Bl. Nr. 176, insbesondere § 1, Abs. 3, und § 11, und auf § 1 des Gesetzes vom 24. Februar 1907, R.-G.-Bl. Nr. 57, zu verweisen ist.

Durch den Umstand, daß § 9 des Gesetzes vom 7. Mai 1874 der selbständigen Seelsorger insbesondere erwähnt, ist aber keineswegs eine Fürsorge für die Fälle der Dienstuntauglichkeit von Hilfspriestern ausgeschlossen. Hinsichtlich dieser stellt § 10 des berufenen Gesetzes zwar zunächst den kirchlichen Oberen anheim, rechtzeitig die entsprechende Vorsorge zu treffen. Indem aber eben diese Gesetzesstelle weiters vorschreibt, daß zu dieser Verfügung die staatliche Zustimmung einzuholen ist, wenn an einen öffentlichen oder unter öffentlicher Verwaltung stehenden Fonds ein Anspruch gestellt oder eine Pfründe bleibend belastet werden soll, erscheint deutlich darauf hingewiesen, daß auch in den erwähnten Fällen eine entsprechende Fürsorge von der Gesetzgebung intendiert und am Platze ist. Diese wird je nach der Sachlage eine verschiedene sein können. Zunächst steht grundsätzlich nichts im

Wege, daß der erkrankte Hilfspriester auf seinem Posten und damit mit Fortbezug seiner Dotation belassen werde.

Im Falle als durch die Sorge für seine Vertretung ihm oder seinem vorgesetzten selbständigen Seelsorger besondere Auslagen und Kosten erwachsen sollten, die nicht aus den allfälligen Überschüssen des Pfründeneinkommens oder sonstigen lokalen Mitteln bestritten werden können, wird kein Hindernis dagegen bestehen, den Antrag auf Übernahme dieser Kosten auf den Religionsfond oder auf Gewährung einer Unterstützung aus diesem Fonds zu stellen. Eventuell wird, wenn in diesem Falle der selbständige Seelsorger durch seine erhöhte Mühewaltung für sämtliche Agenden des erkrankten Hilfspriesters Sorge trägt oder wenn ein im Orte befindlicher aus öffentlichen Mitteln dotierter Priester diese Agenden übernimmt, demselben in sinnvoller Anwendung des § 12 des Gesetzes vom 19. September 1898, R.-G.-Bl. Nr. 176, eine Remuneration bewilligt werden können. Eine solche wird ebenfalls u. zw. im erhöhten Maße zugebilligt werden können, wenn die betreffende Dienstleistung durch einen anderswo angestellten Priester excurrando erfolgt.

Es mag ferner den Bedürfnissen einer Seelsorgestation dadurch Rechnung getragen werden können, daß dem betreffenden selbständigen Seelsorger für die Dauer der Erkrankung seines Hilfspriesters ein anderer Hilfspriester zugewiesen wird. Falls für dessen Dotation nicht in den Überschüssen des Pfründeneinkommens oder in sonstigen Lokalmitteln die Deckung gefunden werden kann, wird nichts im Wege stehen, den Antrag auf Übernahme dieser Dotation auf den Religionsfonds zu stellen. Endlich ist durch die Bestimmungen des Gesetzes vom 19. September 1898, R.-G.-Bl. Nr. 176, keineswegs ausgeschlossen, einen zeitweilig dienstunfähigen Hilfspriester in den zeitlichen Ruhestand zu übernehmen, wodurch die anderweitige Besetzung seines Postens ermöglicht wird, während der Defizient für die Dauer seiner Unverwendbarkeit einen Ruhegehalt genießt.

Diese verschiedenen Modalitäten zeigen, daß im Bestande der geltenden Gesetzgebung eine entsprechende Fürsorge für Hilfspriester in Erkrankungsfällen durchaus möglich und am Platze ist. Die Initiative in der Richtung, welche von diesen Modalitäten im einzelnen Falle anzuwenden kommt, wird selbstverständlich zunächst Sache des betreffenden bischöflichen Ordinariates sein (§ 10 des mehrberufenen Gesetzes vom 7. Mai 1874, R.-G.-Bl. Nr. 50).

65.

Določba o pozakomitvi otrok, ki niso rojeni v kraju stanovanjšča svojih roditeljev.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je z dopisom z dne 24. junija t. l., št. 12.997, sledeče semkaj naznanila:

Das k. k. Ministerium des Innern in Wien hat mit Erlaß vom 17. Juni 1907, Z. 7215, in der Absicht, in jenen Fällen, in welchen es sich um die Beurkundung der durch nachfolgende Ehe eingetretenen Legitimation außerehelicher Kinder durch eine Anordnung der politischen Landesbehörde als Matrikenaufsichtsbehörde in der Geburtsmatrik handelt, die Parteien nach Tunlichkeit der Notwendigkeit zu entheben, zum Zwecke ihrer Einvernehmung vor den politischen Bezirksbehörden erscheinen zu müssen, der k. k. Landesregierung in Ergänzung seines mit der h. o. Note vom 14. November 1884, Z. 10.693,¹⁾ dem Kapitular Konsistorium mitgeteilten Erlasses vom 7. November 1884 Z. 12.350, nachstehendes eröffnet:

Für die Anordnung der in Betracht kommenden Eintragungen in die Matrik (Vaterschaftserklärung, Eheschließung der Eltern des Kindes) ist es nicht unerläßliche Voraussetzung, daß die erforderlichen Erklärungen der Parteien vor der politischen Behörde abgegeben werden, es kann vielmehr die bezügliche Anordnung auch auf Grund von Erklärungen erfolgen, welche die Parteien vor dem nach ihrem Wohnorte und ihrem Religionsbekenntnisse in Betracht kommenden Matrikenführer in gehöriger Form abgegeben haben.

In Ausführung dieses Grundsatzes werden die politischen Landesbehörden in der Weise vorzugehen haben, daß sie auf Grund von Parteienerklärungen der eben erwähnten Art Legitimationsvorschriften nur dann anordnen, wenn nachstehenden Bedingungen entsprochen erscheint:

1. Es muß eine zur Eintragung in die Geburtsmatrik vollkommen geeignete Vaterschaftserklärung vorliegen. Die bezügliche Erklärung muß daher nicht bloß das Bekenntnis der Vaterschaft, sondern auch das ausdrückliche Begehren des als Vater sich bekennenden Mannes enthalten, daß sein Name in die Geburtsmatrik eingetragen werde.

2. Der als Vater sich bekennende Mann muß als ein solcher von der Kindesmutter bezeichnet sein. Es muß daher die Vaterschaftserklärung in Gegenwart und mit Zustimmung der Kindesmutter abgegeben worden sein, es wäre denn, daß aus anderweitigen Behelfen mit voller Sicherheit zu entnehmen wäre, daß die Kindesmutter den als Vater sich bekennenden Mann als solchen

bezeichnet hat. Die Kindesmutter muß, insofern sie bei der Vaterschaftserklärung anwesend war, den Umstand, daß sie mit dieser Erklärung einverstanden ist, ausdrücklich erklärt und dies durch ihre Unterschrift bestätigt haben.

3. Die Erklärungen der Parteien müssen vor zwei Identitätszeugen erfolgt sein, welche ausdrücklich bestätigen, daß sie die Parteien persönlich kennen, sowie daß der als Vater sich bekennende Mann sich tatsächlich als Vater bekannt und die Einschreibung seines Bekenntnisses und Namens in die Geburtsmatrik verlangt hat.

4. Das mit den Parteien aufgenommene Protokoll muß von dem Matrikenführer mitgefertigt sein.

5. Die Wohnorte der Parteien und Zeugen müssen in dem Protokolle genau angegeben sein.

6. Es muß der Geburtsschein des außerehelichen Kindes und der Trauungsschein der Eltern (beide von den Parteien beizubringen) vorliegen.

7. Es darf über die Echtheit des über die Parteienerklärungen aufgenommenen Schriftstückes kein Zweifel obwalten. In dieser Hinsicht ist es von Wichtigkeit und können weitere Erhebungen dadurch erspart werden, daß der Matrikenführer selbst im amtlichen Wege das bezügliche Schriftstück samt den von den Parteien beigebrachten Dokumenten seiner zuständigen politischen Bezirksbehörde zur weiteren Veranlassung vorlegt.

Der Beurteilung der politischen Landesbehörde bleibt es überlassen, ob im einzelnen Falle, obwohl den vorerwähnten Anforderungen entsprochen erscheint, mit Rücksicht auf die obwaltenden besonderen Umstände, so z. B. wenn nach dem Stande der Geburtsmatrik, in welcher das außereheliche Kind eingetragen ist, über die Identität der Kindesmutter mit der Ehegattin des als Vater sich bekennenden Mannes Zweifel bestehen, weitere Erhebungen, insbesondere auch solche, welche eine Einvernehmung der Parteien durch die politische Bezirksbehörde mit sich bringen, zu veranlassen sind.

Die Abgabe der in Rede stehenden Erklärungen vor dem oben näher bezeichneten Matrikenführer bleibt dem Einvernehmen zwischen den Parteien und dem Matrikenführer überlassen. Den Parteien steht es daher nach wie vor frei, sich mit ihren Gesuchen um Beurkundung einer durch nachfolgende Ehe der Eltern eingetretenen Legitimation eines außerehelichen Kindes an die politische Behörde zu wenden und vor dieser die in Betracht kommenden Erklärungen abzugeben,

¹⁾ Glej „Laibacher Diöcesanblatt“, 1884, str. 112.

oder ihr Gesuch und die in Betracht kommenden Erklärungen bei Gericht zu Protokoll zu geben, in welchem Falle die Beziehung von Identitätszeugen entfällt. Die von den Matrikenführern in den in diesem

Erlasse behandelten Fällen mit den Parteien aufgenommenen Protokolle sind stempelfrei.

To se čč. matičnim uradom sporoča glede na objavi v „Škofijskem Listu“, 1905, str. 38, in 1907, str. 43.

66.

Petletnice in pokojnina.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je z dopisom z dne 16. junija t. l., št. 10.696, semkaj sporočila ministrsko naredbo, ki je zelo važna za vpokojene duhovnike. Določa namreč:

1. da dušni pastirji vpokojeni pred 1. januarjem 1907 niso deležni petletnic, pač pa tisti, ki stopijo v pokoj po tem dnevu; vendar pa imajo pravico prositi za zvišanje pokojnine, ki se jim more v slučaju posebne onemoglosti nakazati do zneska 2000 K;

2. da so tega zvišanja pokojnine lahko deležni tudi nesamostojni duhovniki, ker zakon z dne 24. februarja 1907, drž. zak. 56, ne razločuje med samostojnimi in nesamostojnimi dušnimi pastirji.

Dotični dopis c. kr. deželne vlade se doslovno glasi:

Das Gesetz vom 24. Februar 1907, R. G. Bl. Nr. 56, hat außer einer Erhöhung des Minimaleinkommens und Ruhegehaltes für die gegenwärtig in aktiver Dienstleistung stehenden Seelsorger nach Maßgabe ihrer Dienstzeit auch die Möglichkeit geschaffen, den schon vor dem 1. Jänner 1907 in den Ruhestand übernommenen Seelsorgern weltgeistlichen Standes eine Aufbesserung ihres Ruhegenusses aus dem Religionsfonds zu Teil werden zu lassen. Diese Kategorie von ehe-

maligen Seelsorgern hat zwar nicht Anspruch auf die mit dem berufenen Gesetze neu eingeführten Erhöhungen, weil diese nach der ausdrücklichen Bestimmung des § 1, Absatz 2, nur dann als Erhöhung des Ruhegenusses gebühren, wenn sie während der aktiven Dienstleistung bereits „angefallen“ sind, was bei den vor dem 1. Jänner 1907 in den Ruhestand versetzten Seelsorgepriestern nicht zutrifft; wohl aber findet auch auf diese letztere Kategorie die Bestimmung des § 4 des mehrberufenen Gesetzes Anwendung, wonach für in den Ruhestand übernommene Seelsorger ohne Unterschied des Zeitpunktes ihres Austrittes aus der aktiven Dienstleistung beim Vorliegen besonderer körperlicher Gebrechen oder sonstiger rücksichtswürdiger Umstände eine Erhöhung des normalmäßigen Ruhegehaltes bis zum Höchstbetrage von 2000 K bewilligt werden kann.

Für diese letztere Begünstigung macht im Gegensatze zu den Vorschriften des § 13 des Gesetzes vom 19. September 1898, R. G. Bl. Nr. 176, auch die Art der letzten dienstlichen Verwendung eines Priesters als selbständiger Seelsorger oder als Hilfspriester keinen Unterschied, so daß bei gegebener Sachlage auch diesen letzteren der höchstzulässige Ruhegehalt von 2000 K zuerkannt werden kann.

67.

Poročilo o delovanju „Sodalitatis Ss. Cordis“ l. 1906.

(Dodatek.)

K poročilu o delovanju „Sodalitatis Ss. Cordis“ l. 1906, v „Škofijskem Listu“, 1907, str. 70 – 74 je došlo še poročilo iz semiške dekanije, katero dodatno tu objavljamo.

Semič. Razlaga psalmov iz brevirja (Stanko Peharc). Nadnaravni pomen verskega pouka v šoli (P. Stanislav Dóstal). Razprava o novem učnem na-

črtu glede verouka (M. Štular). Poročilo o dekanskem shodu (dekan M. Erzar). Dolžnosti župnikove na podlagi sinodalnih določil (Ivan Šašelj). O odpustkih, podeljenih duhovnikom-tretjerednikom (Peter Natlačen). Nekaj misli po dovršeni kanonični vizitaciji (dekan M. Erzar).

68.

Renovatur indulgentia iam ab Innocentio VIII. SS. Rosarium deferentibus concessa.

Beatissime Pater!

Fr. *Hyacinthus M. Cormier*, Magister Generalis Ordinis Fratrum Praedicatorum, ad pedes S. V. provolutus, exponit quod Innocentius VIII. in Bulla *Splendor aeternae gloriae*, diei 26. Februarii 1491, ita edixerat:

„Nos cupientes ut ipsi confratres et consorores sedulius Rosarium praedictum ob Virginis Mariae reverentiam deferant . . . , quo ex hoc dono caelestis gratiae uberius conspexerint se fore refectos, de Omnipotentis Dei misericordia ac Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, volumus, et auctoritate Apostolica ordinamus et concedimus, ac omnibus et singulis confratribus et consororibus conscriptis, vere poenitentibus, nunc et pro tempore existentibus, Rosarium deferentibus *centum annos et totidem quadragenas* indulgentiarum de iniunctis sibi poenitentibus misericorditer in Domino indulgemus . . . Praesentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.“

Cum autem huius Indulgentiae mentio non reperitur in catalogo indulgentiarum, die 29. Augusti 1899 a fel. rec. Leone PP. XIII. approbato, quo edicitur „quascumque alias indulgentias confraternitatibus Sanctissimi Rosarii tributas, abrogatas, seu revocatas esse censendas“, praedictus Magister Generalis, suo et omnium SS. Rosarii confratrum et consororum nomine humiliter et enixe Sanctitatem Vestram rogat, ut praedictam centum annorum et totidem quadragenarum indulgentiam, semel in die lucranda, ab iis qui Rosarium apud se, ob Beatae Virginis reverentiam, devote gestaverint, renovare, renovatamque declarare dignetur.

Et Deus . . .

Iuxta preces in Domino.

Die 31. Julii 1906.

Pius PP. X.

69.

Super dispensatione ab irregularitate ex defectu natalium ob haeresin parentum.

In Congregatione generali S. R. et U. Inquisitionis Emi ac Rmi Dni decreverunt:

Dispensationem super irregularitate ex defectu natalium ob haeresin parentum semel concessam ad suscipiendam tonsuram et Ordines minores, valere etiam ad suscipiendos Ordines maiores.

Feria IV., die 5. Decembris 1906.

Sequenti vero feria V., die 6. eiusdem mensis et anni, SSmus D. N. Pius PP. X. decretum Emorum Patrum adprobavit.

Petrus Palombelli, S. R. et U. J. Notarius.

70.

Nakupovanje in prodaja državnih popirjev.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je sporočila z dopisom z dne 18. junija 1907 semkaj sledeče:

Zufolge Kundmachung der Ministerien der Finanzen, des Handels, des Innern, für Kultus und Unterricht und der Justiz vom 19. Jänner 1905, R. G. Bl. Nr. 50, werden seit 1. April 1905 der An- und Verkauf von Staatspapieren für politische Fonde und Anstalten, Korporationen, Stiftungen, Kirchen etc., sowie für Depositenämter und kumulative Waisenkassen und die Ver-

mittlung der hiemit verbundenen Vinkulierungen und Devinkulierungen, soweit die genannten Geschäfte bis dahin von der Staatszentalkasse vermittelt worden waren, unter den gleichen Modalitäten von dem Postsparkassenamte besorgt.

Die Staatszentalkasse wurde mit h. o. Erlasse vom 6. Mai 1905, Z. 30.858, beauftragt, diesbezügliche Ansuchen unter Hinweisung auf obige Kundmachung zurückzuweisen.

Trotzdem die genannte Kasse hievon alle diesbezüglich mit ihr früher im Geschäftsverkehre gestandenen Ämter, Anstalten und Korporationen mittels Zirkulares in Kenntnis gesetzt hat, langen noch immer zahlreiche derartige Ansuchen und Wertsendungen von Parteien, insbesondere von Pfarrämtern dort ein, welche von der Staatszentalkasse rückgesendet werden müssen, wodurch den Parteien unnötige Kosten verursacht werden.

Über das vom k. k. Finanzministerium mit dem Erlasse vom 8. Mai 1907, Z. 87.206 de 1906, im Ein-

vernehmen mit dem Ministerium des Innern und dem Ministerium für Kultus und Unterricht gestellte Ersuchen beehrt sich die Landesregierung das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat auf die in Rede stehende Kundmachung aufmerksam zu machen und einzuladen, den einschlägigen Bestimmungen im Interesse der kirchlichen Vermögensgebarung die größtmögliche Publizität speziell durch Verlautbarung im Diözesanblatte eventuell auch in den vom Klerus der Diözese am meisten gelesenen Tagesblättern vermitteln zu wollen.

Kar se častitim župnim uradom s tem naznanja.

71.

Avstrijsko mornariško društvo.

C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko je z dopisom z dne 22. julija t. l. št. 4381/pr. opozorilo kn. šk. ordinariat na Avstrijsko mornariško društvo, pišoč doslovno:

Der vor einigen Jahren in Wien gegründete Österreichische Flottenverein hat die Bitte an mich gerichtet, ihm in Verfolgung seiner Ziele meine Unterstützung zu leihen.

Der Verein hat zum Zwecke, im Interesse der Handels- und Kriegsmarine den Blick der Bevölkerung auf die See zu lenken und auf die öffentliche Meinung in dem Sinne einzuwirken, daß unsere Handelsinteressen nur unter dem Schutze einer schlagfertigen Kriegsmarine gedeihen können. Nebstdem bezweckt der Verein die Schaffung von Wohlfahrtseinrichtungen für Seeleute und deren Angehörige sowie die Förderung der Erziehung der Jugend für den Seedienst und der

Unterbringung junger Handelsbellsener in überseeischen Handelsstationen.

Da diese Ziele vom patriotischen Standpunkte lebhaft zu begrüßen sind, glaube ich keinen Anstand nehmen zu sollen, dieser an mich gerichteten Bitte zu entsprechen, und beehre mich daher die Aufmerksamkeit des hochwürdigen fürstbischöflichen Ordinariates auf diesen Verein mit dem Ersuchen zu lenken, den unterstehenden Kuratklerus der Diözese einzuladen, den Bestrebungen des Vereines jene Beachtung zu schenken, welche er bei den von ihm verfolgten gemeinnützigen Zielen gewiß verdient.

Der k. k. Landespräsident:

Schwarz m. p.

Na ta dopis se opozarja č. duhovščina.

72.

Glasbeni tečaj v Gorici.

C. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk je z dopisom z dne 12. julija 1907, št. 23.514, semkaj sporočilo:

Seitens des allgemeinen Kirchenmusikvereines in Wien wird in der Zeit vom 19.—24. August l. J. in Görz ein Instruktionskurs für Lehrer, Kirchensänger, Organisten und Chorregenten veranstaltet.

Dem Bezeichneten Kurse kommt eine hervorragende Bedeutung für die Pflege der Kirchenmusik sowie für den Musikunterricht überhaupt zu.

Da nun nicht ausgeschlossen erscheint, dass sich auch einzelne Geistliche für diesen Instruktionskurs interessieren, so erlaubt sich das Ministerium für Kultus und Unterricht die Aufmerksamkeit des hochwürdigsten

Ordinariates hierauf zu lenken und bei dieser Gelegenheit zu bemerken, dass es nicht ausgeschlossen wäre, dass in einzelnen berücksichtigungswürdigen Fällen Geistlichen nach Massgabe der vorhandenen Mittel mässige Unterstützungen aus dem Religionsfonds zum Zwecke des Besuches des erwähnten Kurses bewilligt würden.

Kar se častiti duhovščini s tem naznanja.

Spored naj tu sledi:

Der allgemeine Kirchenmusikverein (vereinigter Cäcilien- und St. Ambrosiusverein) in Wien veranstaltet mit Genehmigung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht im Einvernehmen des Görzer hochwürdigsten

fürsterbischöflichen Ordinariates in der Zeit vom 19. bis 24. August in Görz einen Instruktionskurs für Lehrer, Kirchensänger, Organisten und Chorregenten. Vorträge werden halten:

1. Herr Julius Böhm, k. u. k. Vizehofkapellmeister, über:

- a) Gesang, Gesangsunterricht und Gesangsunterrichtsmethodik;
- b) Einstudieren und Dirigieren kirchenmusikalischer Tonwerke;
- c) Orgelbau.

2. Herr Professor Anton Förster, Domkapellmeister und Orgelschuldirektor in Laibach, über:

Harmonielehre, Modulation, Kontrapunkt.

3. Hochwürdiger Herr P. Mihael Horn, O. S. B. in Seckau, über:

Gregorianischer Choral, seine Harmonisierung und Begleitung (Editio Vaticana).

4. Herr dr. Josef Mantuani, Leiter der Musikalien-sammlung der k. u. k. Hofbibliothek, über:

Die kirchenmusikalische Literatur von der nach-tridentinischen Zeit bis heute.

5. Herr Karl Pflieger, Professor an der Privat-lehrerinnenbildungsanstalt im VII. Bezirke Wiens, über:

Violinunterricht und spezielle Unterrichtsmethodik mit besonderer Rücksichtnahme auf Volks- und Bürger-schulen.

6. Herr Johann Sokoll, Professor an der k. k. Lehrer-bildungsanstalt in Capo d'Istria, über:

a) Klavierunterricht als Vorbereitung für das Orgel-spiel;

b) praktisches Orgelspiel.

Anmeldungen sind zu richten an den Kursleiter, Professor Julius Böhm, I. am Hof Nr. 8, in Wien. Für auswärtige Teilnehmer wird durch das Lokal-Komitee billige Unterkunft besorgt werden.

73.

Evharistijski shod.

Evharistijski shod duhovnikov, častivcev presv. Rešnjega Telesa, se bo vršil dne 22. avgusta 1907 v Ljubljani.

Prišel se bo shod v četrtek 22. avgusta t. l. ob 8. uri s škofovo sv. mašo v stolnici.

Ob 9. uri bo konferenca v knezoškofijskem dvorcu in sicer v veliki dvorani.

Ob 12. uri skupni obed v „Unionu“.

Ob pol 3. uri nadaljevanje konference.

Ob pol 4. uri se izpostavi v stolnici presveto Rešnje Telo; adoracija do 4. ure, potem litanije.

Kdor se želi udeležiti skupnega obeda, naj blagovoli naznaniti do 15. avgusta č. g. kornemu vikarju dr. Jožefu Jeršetu in priložiti 2 K 60 v.

74.

Kronanje slike Marije Pomagaj na Brezjah.

Vsled dovoljenja rimske stolice bo na angelsko nedeljo 1. septembra t. l. slovesno kronanje čudodelne

slike Marije Pomagaj na Brezjah. Sliko bo kronal pre-milostni gospod knezoškof.

75.

Naznanila osebnih izprememb.

Castitim dekanijskim uradom se s tem naroča, naj vselej vsako osebno izpremembo v svoji dekaniji čimpreje naznanijo kn. šk. ordinariatu, kakor je bilo že doslej zaukazano. Le tako bo mogoče ordinariatu izposlovati nakazanje službenih prejemkov.

Da pa bodo mogli dekanijski uradi to izvršiti, je treba, da župni uradi vsako osebno izpremembo v svoji župniji takoj sporoče dekanijskemu uradu. V

ta namen naj se poslužujejo obrazcev, ki se dobivajo v Katoliški Tiskarni z naslovom: Naznanilo osebnih izprememb. V teh obrazcih naj izpolnijo dotične točke, zlasti naj natančno zapišejo znesek prejemkov, dan in številko vladnega odloka in dan in številko ordin. intimacije.

Dekanijski uradi naj potem tako izpolnjeno na-znanilo vidirajo in kn. šk. ordinariatu pošljejo.

76.

Kanonična vizitacija, birmovanje in posvečevanje.

Kanonična vizitacija in birmovanje se bo vršilo v Polomu (Ebental) petek 13. septembra t. l., soboto 14. septembra v Stari cerkvi (Mitterdorf bei Gottschee);

drugo ostane, kakor je bilo naznanjeno v „Škofijskem Listu“, 1907, str. 25.

Rožnivensko nedeljo 6. oktobra t. l. bo posvečevanje novega velikega oltarja na Brezovici.

77.

Slovstvo.

„Zgodovinski Zbornik“. Priloga „Ljubljanskemu Škofijskemu Listu“. — Za leto je izšlo deset snopičev, namreč številke 54—63, ali stolpci 849—1010. Te številke obsegajo „Zgodovino brezoviške župnije“. Spisal Josip Novak. — Da se omogoči vezanje doslej izdanih snopičev „Zgodovinskega Zbornika“, se je pridejalo na koncu kazalo. — Cena snopiču nenaročnikom „Škof. Lista“ 20 h.

Zgodovina brezoviške župnije. Spisal Josip Novak, c. kr. učitelj v Idriji. Ponatisek iz „Zgodovinskega Zbornika“. V Ljubljani 1907. Založil župnik Anton Žgur. — Tiskala Katoliška Tiskarna. 80. Str. 227.

S tako natančnim in podrobnim popisom, kakor je pričujoči, se ne more ponašati skoro nobena žup-

nija na Kranjskem. Kljub vsej podrobnosti je pa knjižnica tako živahno pisana, da jo z veseljem čitaš do konca. Snov je razdeljena na sledeča poglavja:

1. Prirodnoznanstveni opis. — 2. Statistični opis. — 3. Vera in omika. — 4. Gradovi in gradišča. — 5. Brezovica, šempeterska podružnica. — 6. Brezovica, samostojna župnija. — 7. Cerkev v župniji. — 8. Znamenja. — 9. Župnišče. — 10. Duhovni pastirji. — 11. Šola in učitelji. — 12. Odlični Brezovičanje. — 13. Prilogi. —

Besedilo pojasnjuje zemljevid brezoviške župnije in še 16 drugih slik.

78.

Konkurzni razpis.

Razpisuje se župnija: Dobrava pri Kropi v radoliški dekaniji, stoječa pod patronstvom verskega zaklada.

Prosvitci za to župnijo naj naslove svoje prošnje na c. kr. deželno vlado.

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj je določen 14. september 1907.

79.

Škofijska kronika.

Odlikovanje Sv. Oče Pij X. je imenoval častitega gosp. Antona Peterlina, duh. svetnika in župnika v Šmihelu pri Novem mestu o priliki njegove zlate maše za svojega častnega komornika.

Podeljeni sta župniji Predvor čast. gosp. Valentinu Aljančiču, župniku na Dobravi pri Kropi, Senožeče čast. gosp. Ivanu Možina, župniku v Rovtah.

Premeščeni so čč. gg. kaplani: Ludovik Bajec iz Selc kot župni upravitelj k Sv. Trojici nad Cirknico, Josip Hartman iz Moravč kot župni upravitelj na Planini pri Vipavi, Martin Štular iz Semiču kot prefekt v zavod sv. Stanislava v Št. Vidu, Josip Lavtar iz Šempetra pri Novem mestu v Črnomelj, Janez Štrubelj iz Spodnje Idrije v Črnomelj, Rudolf Cepuder iz Gorij v Trzič, Andrej Magajna iz Sostrega v Borovnico, dr. Alojzij Merhar iz Doba v Sostro, Leopold Podlogar iz Črnomlja v Dob, Ignacij Žust iz Horjula v Moravče, Frančišek Vilfan iz Sv. Križa pri Kostanjevici v Po-

stojno, Andrej Stenovec iz Loškega potoka v Šempeter pri Novem mestu.

Nameščeni so čč. gg. semeniški duhovniki: Matija Selan kot kaplan v Dobrničah, Janez Lovšin v Gorjah, Janez Rihar v Šent Vidu pri Vipavi, Ivan Opeka v Leskovcu pri Krškem, Frančišek Govekar v Sv. Križu pri Kostanjevici, Alojzij Markež kot prefekt v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu; čč. gg. novomašniki: Alojzij Brecljnik kot kaplan v Semiču, Janez Mrak v Spodnji Idriji, Janez Képec v Selcih, Albert Pravst v Vremah, Frančišek Novak v Stopičah, Matej Dagarin v Škocijanu pri Dobravi, Friderik Rodič v Horjulu, Karol Supin na Krki, Karol Škulj v Loškem potoku.

V začasni pokoj je stopil čast. gosp. Nikolaj Stazinski, župnik na Planini pri Vipavi, in se naselil v Trbojah.

Umrl je čast. gosp. Ivan Zagorjan, župnik v pokoji, v Radečah pri Zidanem mostu 14. julija t. l. Priporoča se v molitev čč. gg. sobratom.

Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani, dné 14. avgusta 1907.